

Ikke mindst i 1970'erne har FN påpeget situationens alvor, f.eks. i slutdokumentet fra verdenskonferencen om nedrustning fra sommeren 1978: »Menneskeheden står over for et valg: Vi må standse våbenkapløbet eller stå ansigt til ansigt med tilintetgørelse«³). I WHO's sundhedsprogram »Sundhed for alle i år 2000« anses krig og krigstrusler for at være de alvorligste trusler mod sundhed: »Uden fred og social retfærdighed, uden tilstrækkelig mad- og vandforsyning, uden uddannelse og ordentlige boligforhold og uden en nyttig funktion i samfundet vil der ikke være nogen sundhed for befolkningen, ingen virkelig vækst og ingen samfundsmæssig udvikling . . . Krig er den alvorligste trussel mod sundheden . . . Også krigsrygt spiller en vigtig rolle«⁴).

Inden for UNESCO og FN har man i årtier arbejdet med nærmere præcisering af fredsoplysningens formål og indhold: »Den internationale undervisning bør sætte ind allerede i førskolealderen, fordi visse holdninger f.eks. i racespørgsmål ofte dannes i denne alder«⁵). »Undervisningen bør tage sigte på udryddelse af de forhold, som skaber problemer, der truer menneskeheden overleven og velfærd – ulighed, uretfærdighed, magtanvendelse – og på internationale samarbejdsforanstaltninger, der kan tjene til at løse problemerne«⁶).

»Med henblik på at bidrage til større forståelse af og bevidsthed om de problemer, der er skabt af rustningskapløbet og nødvendigheden af nedrustning, opfordres regeringer såvel som statslige og ikke-statslige internationale organisationer til at tage skridt til at udvikle uddannelsesprogrammer for nedrustnings- og fredsstudier på ethvert plan«⁷).

»Som integreret del af fredsundervisningen har nedrustningsundervisning tæt sammenhæng med undervisning i og opdragelse til menneskerettigheder og udvikling, for så vidt som hvert af disse begreber fred, menneskerettigheder og udvikling må defineres i forhold til de andre to. Desuden giver nedrustningsundervisning også lejlighed til at belyse nyere begreber såsom de individuelle og kollektive rettigheder til fred og udvikling baseret på tilfredsstillelse af basale materielle og ikke-materielle menneskelige behov«⁸).

I denne sammenhæng står fredsoplysningens overordnede indhold beskrevet som en kombination af delområderne udvikling, menneskerettigheder og nedrustning. Disse tre delområder er det værd at have i tankerne ved enhver tilrettelæggelse af arbejde med områderne fred og international forståelse.

Og børnene mener . . .

I spørgsmål om oplysning, undervisning og folkeskole bør også børnene høres, eftersom det er dem, det i så høj grad vedrører. Børn kan spørges på mange måder: i direkte samtale, ved at analysere resultater fra deres skabende virksomhed (stile, digte, tegninger etc.), gennem systematiske interviews og spørgeskemaer (med ikke-ledende spørgsmål).

Med hensyn til børns og unges utopier (fremtidsvisioner) er deres svar entydige. Videnskabelige studier fra næsten alle industrilande viser, at bekymring for krig med kernevåben placerer sig højt blandt mulige fremtidsbekymringer (f.eks. frygt for miljøødelæggelser, arbejdsløshed og »blind« teknologisk udvikling). Eksistensen af sådanne bekymringer blandt børn og unge er således et internationalt faktum og problem, der ikke bør ignoreres eller afvises af voksne. Undersøgelser viser også, at børn og unge naturligvis ikke kun nærer bekymringer for fremtiden, men *også* nærer positive håb og utopier. Desuden viser undersøgelser, at det bedste middel til at dæmpe fremtidsangst er voksenmodeller, som ikke blot bruger smukke ord, men også *handler* aktivt for fred, mod forurening, for nedrustning og solidaritet med den 3. verden, etc.

I en dansk, tværfaglig undersøgelse foretaget af 3 læger, 1 lærer, 1 psykolog og 1 statistiker konkluderes bl.a., at »den internationale oprustning og terrorbalance medfører en mental sundhedsrisiko for mange af vore unge«. Desuden anføres, at »Det er påfaldende, at 24 pct. af eleverne i vor undersøgelse angav aldrig at have talt med deres forældre om forhold vedrørende kernevåbenkrig, og at 56 pct. ønskede at høre mere om dette i skolen. Dette peger på nødvendigheden af en øget indsats af forældre og skole på dette område«⁹).

Af resultater fra undersøgelsen omfattende de 1.209 elever på 6.–10. klassetrin fremgår f.eks., at 71 pct. ikke mente, at de eller deres familie ville kunne overleve en atomkrig (kun 3 pct. mente, det var muligt), at 36 pct. anførte, at de ofte tænkte på krig med kernevåben, at 17 pct. mente, at det var sikkert eller sandsynligt, at en atomkrig vil udbryde i deres levetid, og at 14 pct. mente, at en atomkrig ikke kunne undgås.

I en anden dansk undersøgelse, der tog udgangspunkt i 750 stile skrevet i 1977 og 1983 af unge i 9. klasse om deres forventninger til fremtiden, konkluderes bl.a.: »Næsten alle stile beskæftiger sig med den trussel mod en fremtidig tilværelse, som den tiltagende atomoprustning udgør . . . Der er dog også mange, der udtrykker vilje til at forsøge at modvirke